AHMED BİN ALİ (İbn-i Berhân)

Şafiî âlimlerinden. İsmi, Ahmed bin Ali bin Muhammed bin Berhân'dır. Künyesi Ebü'l-Feth'dir. "İbn-i Berhân" diye meşhûr oldu. 479 (m. 1087) senesinin Şevval ayında, Bağdad'da doğdu. Geniş bir ilme sahiptir. Fıkıh ve usûl ilimlerinde derin bir âlimdir. Nizamiye Medresesi'ne müderris olarak ta'yin edildi. Kıymetli kitapları vardır. 520 (m. 1126) senesinin Cemâzil-evvel ayında vefât etti.

İbn-i Berhân, Şafiî mezhebinin fıkıh ve usûl bilgilerinde derin bir âlimdir. Fıkıh ilmini; İmâm-ı Gazâlî, Ebû Bekr eş-Şâşî, İlkiyâ Ebü'l-Hasen el-Herrâsî gibi büyük âlimlerden öğrendi. Mezhebinin âlimleri arasında derecesi yüksek oldu. Şeyh ve İmâm lakabları ile anılırdı. Keskin bir zekâya ve yüksek bir hafızaya sahipti. Dinlediği birşeyi hemen ezberlerdi, ilimle meşgûliyeti o derecede idi ki, onun bu hâli insanlar arasında darb-ı mesel oldu. Zamanının bir tanesiydi. Çeşitli yerlerden gelip, istifâde ederlerdi. Çok talebesi vardı. Her ilimde mahir oldu.

Mübârek bin Kâmil diyor ki; "O, fevkalâde yüksek bir zekâ sahibiydi. Dinlediği birşeyi hemen ezberlerdi, ilim talebinde ve tahkîkinde, onun derecesine kimse ulaşamadı. Her müşkil mes'eleyi hallederdi. Onun fıkıh ve usûl ilimlerindeki bu yüksekliği, dilden dile anlatılırdı. Herkes onu konuşur ve birbirine örnek gösterirdi. Her taraftan gelip ders okuyan talebeler o kadar çoktu ki, gündüzün tamâmında gecenin de bir kısmında ders vermekle meşgûl olurdu.

Şöyle anlatılır: Bir grup kimse gelip, kendilerine, İmâm-ı Gazâlî'nin "İhya" kitabından ders okutmasını istediler. Onlara, "Sizin için bir vakit bulamıyorum" dedi. Fakat gelenler, kendilerine uygun olan bir vakti ta'yin edip bildirdiler. O da: "Sizin söylediğiniz bu vakitte, ben falan dersi okutuyorum" diyor ve onların ta'yin ettiği her bir vakitte, ders okuttuğunu söylüyordu. Onlarla, ancak gece yarısından sonra "İhyâ"dan ders okutabileceğini kararlaştırdı.

İbn-i Berhân; Ebû Hattâb bin Betır'dan, Ebû Abdullah Hüseyn bin Ahmed bin Muhammed bin Talhâ'dan ve başkalarından hadîs-i şerîf dinledi. Ebû Tâlib ez-Zeynebî'nin huzûrunda, Sahîh-i Buhârî'yi okudu.

Eserleri çoktur. Usûl-i fıkıh ilmine dâir yazdığı eserleri çok kıymetlidir. Başlıcaları şunlardır: 1. El-Basît, 2. El-Evsât, 3. El-Vecîz, 4. El-Vusul ilel-usûl.

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Tabakât-üş-Şâfiiyye cild-6, sh. 30, 31

2) Mu’cem-ül-müellifîn cild-2, sh. 22

3) Vefeyât-ül-a’yân cild-1, sh. 99

4) El-Bidâye ven-nihâye cild-12, sh. 196

5) Şezerât-üz-zeheb cild-4, sh. 61, 62

6) Keşf-üz-zünûn sh. 201, 2001, 2014